

СОДЕРЖАНИЕ

ПАТРИАРШИЕ ЭНЦИКЛИКИ И ГРАМОТЫ БЛАГОСЛОВЕНИЯ

Слово ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , во время церемонии приветствия под песнопением «Всеславный Бог» в церкви Србоц Таргманчац города Марселя	5
Слово ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , во время торжественного открытия выставки «Сокровища армянской культуры 1511-1828 гг.»	8
Слово ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , по случаю освящения памятника, посвященного дружбе армянской и католической церкви в Марселе	10
Послание ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН , паломникам	13
Новогоднее послание ЕГО СВЯТЕЙШЕСТВА ГАРЕГИНА II, ВЕРХОВНОГО ПАТРИАРХА И КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН	16

РЕЛИГИОВЕДЕНИЕ

АРХИМАНДРИТ МОВСЕС САРГСЯН — Воинские ценности Армянской армии в контексте христианских добродетелей	19
ЕПИСКОП ДАНИЕЛ ФИНДИКЯН — «Закрытая» Литургия: <i>Вопрос о завесе алтаря в Великий пост в Армянской Апостольской Церкви</i>	34
ИЕРЕЙ ШАГЕ АЙРАПЕТЯН — Католикос Мовсес III Татеваци и писарь Казар (посвященная 400-летию рукописи № 1278 Матенадарана им. Месропа Маштоца)	50

ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

- МАНЕ КОНИНЯН** — Доклады апостольского нунция Анджело Марии Дольчи о массовых убийствах западных армян (1916 год) 71
- ИЕРОМОНАХ АСОГИК КАРАПЕТЯН** — Отношения Первопрестольного Святого Эчмиадзина и Ватикана после Великой Отечественной войны (1945–1954 гг.) 91

СООБЩЕНИЯ

- АШОТ МАНУЧАРЯН** — Заказчик и художники фресок церкви Святой Богородицы в Мегри 114

РЕЦЕНЗИИ. БИБЛИОГРАФИЯ

- ИЕРЕЙ АРАРАТ ПОГОСЯН** — Издания Первопрестольного Святого Эчмиадзина за 2025 г. 124
- НАРИНЭ ОВАННИСЯН** — Проблема поиска национальной идентичности в произведении Петра Балакяна «Черный пес судьбы» 136
- Список напечатанных в религиозно-арменоведческом журнале «Эчмиадзин» материалов за 2025 г. 154

CONTENTS

PONTIFICAL ENCYCLICALS, LETTERS OF BLESSING

- Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, during the welcoming ceremony at the Church of the Holy Translators in Marseille 5
- Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, at the opening ceremony of the exhibition “Treasures of the Armenian Culture, 1511–1828” 8
- Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, on the occasion of the blessing of the monument dedicated to the friendship between the Armenian and Catholic Churches in Marseille 10
- Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, addressed to the pilgrims. 13
- Message of **HIS HOLINESS KAREKIN II, CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS**, on the occasion of the New Year. 16

RELIGIOUS STUDIES

- ARCHIMANDRITE MOVSES SARGSYAN** – Military values of the Armenian Army in the context of Christian virtues 19
- BISHOP DANIEL FINDIKIAN** – “Closed” or “Veiled” Liturgy: *the question of the altar curtain during Great Lent in the Armenian Church* 34
- FR. SHAHE HAYRAPETYAN** – Catholicos Movses III of Tatev and scribe Ghazar (dedicated to the 400th anniversary of the writing of manuscript No. 1278 of the Yerevan Matenadaran after Mashtots) 50

HISTORICAL-PHILOLOGICAL STUDIES

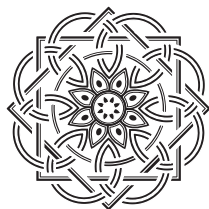
- MANE KONINYAN** — Apostolic Nuncio Angelo Maria Dolci’s reports
on the massacres of Western Armenians (1916) 71
- HIEROMONK ASOGHIK KARAPETYAN** — Relations between
the Mother See of Holy Etchmiadzin and the Vatican after the Great Patriotic War
(1945–1954) 91

ESSAYS

- ASHOT MANUCHARYAN** — The customer and the fresco artists of the Holy Mother
of God Church in Meghri. 114

LITERARY REVIEW

- FR. ARARAT POGHOSYAN** — Publications of the Publishing House
of the Mother See of Holy Etchmiadzin in 2025 124
- NARINE HOVHANNISYAN** — The search for national identity in Peter Balakian’s
“The Black Dog of Destiny” 136
- Table of contents of the materials published in “Etchmiadzin” Religious-Armenological
Magazine in 2025 154

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿՆԵՐ. ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐԵՐ

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ խօսքը
Մարսելի Սրբոց Թարգմանչաց եկեղեցում հրաշափառի արարողության
ընթացքում. 5

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ խօսքը
«Հայ մշակույթի գանձերը 1511–1828 թթ.» ցուցահանդեսի բացման
հանդիսաւոր արարողութեանը 8

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ խօսքը
Մարսելում Հայ եւ Կաթոլիկ Եկեղեցիների բարեկամութեանը նուիրուած
յուշակոթողի օրհնութեան առիթով 10

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ պատգամը
ուխտաւորներին. 13

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ուղերձը
Ամանորի առիթով. 16

ԿՐՕՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄՈՎՍԷՍ ՎՐԳ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ – Հայոց բանակի զինուորական արժէքները
քրիստոնէական առաքինութիւնների համապատկերում 19

ԴԱՆԻԷԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՖԸՆՏԸԳԵԱՆ – «Փակ» կամ «Գոց» Պատարագ.
Մեծ պահոց փակ վարագոյրի հարցը Հայ Առաքելական Եկեղեցում 34

Տ. ՇԱՀԷ ԲՀՆՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ – Մովսէս Գ. Տաթևացի կաթողիկոսը եւ
Ղազար գրիչը (նուիրուած Երեւանի Մաշտոցի անուան Մատենադարանի
Հ^{օր} 1278 ձեռագրի գրչութեան 400-ամեակին). 50

ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՆԷ ԿՈՆԻՆԵԱՆ – Արեւմտահայութեան զանգուածային կոտորածների վերաբերեալ առաքելական նուիրակ Անջելօ Մարիա Դոլչիի 1916 թ. հաշուետւութիւնները 71

ԱՍՈՂԻԿ ԱԲՂՅ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ – Հայրենական մեծ պատերազմից յետոյ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի եւ Վատիկանի առնչութիւնները (1945–1954 թթ.) 91

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

ԱՇՈՏ ՄԱՆՈՒԶԱՐԵԱՆ – Մեղրու Ս. Աստուածածին եկեղեցու որմնանկարների պատուիրատուն եւ կատարողները 114

ԳՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ. ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ ԹՀՆՅ ՊՕՂՈՍԵԱՆ – Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հրատարակչութեան 2025 թ. հրատարակութիւնները 124

ՆԱՐԻՆԷ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ – Հայ ազգային ինքնութեան որոնման խնդիրը Փիթեր Բալաքեանի «Ճակատագրի սեւ շունը» երկում 136

Յանկ «Էջմիածին» կրօնագիտական-հայագիտական ամսագրում 2025 թ. տպագրուած նիւթերի 154

